

Mødet den 15de Oktober 1903.

289 — 1900. I Anledning af en Forespørgsel fra Aktieselskabet »Dansk Normaltid« om, hvorvidt de for Kommunen opstillede elektriske Ure fungerede tilfredsstillende, havde man fra vedkommende Udvalg indhentet de fornødne Oplysninger, i Henhold til hvilke man vedtog at svare, at Kommunens elektriske Ure med Undtagelse af de i Raadhuset installerede gik tilfredsstillende, men samtidig henlede Opmærksomheden paa, at en stor Del af de paa forskellige Steder i Gaderne anbragte Reklameure var i høj Grad upaalidelige.

271 — 1901. Som Formand for Udvalget angaaende Ting- og Arresthusets Opførelse meddelte Borgmesteren, at man ved Boringer i Byggegrunden havde gjort den Erfaring, at Undergrunden under Bygningens østre Halvdel dannedes af Flydesand, og at det endog paa enkelte Steder endnu ikke var lykkedes at finde fast Bund. Til Sikring af Bygningens Fundamenter ansaa man det derfor for nødvendigt, at der under den østre Gavlg og enkelte andre Steder anbragtes Betonpiller gennem Sandlaget til den faste Bund, da Forholdene ikke tillod almindelig Pilotering. Merudgiften hertil var anslaaet til ca. 30,000 Kr.

Byraadet bemyndigede Udvalget til at træffe de Foranstaltninger, som maatte anses for nødvendige efter en nærmere Undersøgelse af, om det ikke var muligt paa anden og mindre bekostelig Maade at opnaa betryggende Sikkerhed for Bygningens Stabilitet.

(Se Mødet den 15de November.)

431 — 1901. I Anledning af, at Skoleudvalget havde nægtet at godkende to Poster til samlet Beløb af 147 Kr. 70 Øre paa den af Entreprenøren for Snedkerarbejdet til Frederiksbjerg Skole indsendte Regning, havde Entreprenøren, Snedkermester *Fr. Bagger*, forelagt Spørgsmaalet,

der drejede sig om Ekstrabetaling for Overmaal paa Dørkarme og for Lakering af Knaster i Dørene, til Byraadets Afgørelse.

I Henhold til Skoleudvalgets Indstilling vedtog Byraadet at henholde sig til følgende af Arkitekten afgivne Redegørelse:

»I Beskrivelse og Betingelser for det paagældende Snedkerarbejde (Døre m. m. til Skolebygningen) er der under »Materiale« anført, at det skal være fri for store eller løse Knaster.

Da Materialet ved Besigtigelsen af de færdige Døre fremviste *for mange Knaster*, forlangte jeg — for at være sikker paa, at dette Arbejde ikke blev undladt — at Knasterne og de fede Steder blev strøgen med Spiritus-Lak, et Arbejde der altid betragtes som en Selvfølge ved Grundmalingen, og som her paahvilede Entreprenøren.

Der blev ikke dengang af Entreprenøren meddelt mig, at han forlangte Tillægsbetaling herfor, hvad han ifølge § 6 i de almindelige Betingelser var pligtig til, ej heller har han i den mig først tilstillede Regning gjort nogen Fordring herpaa, hvoraf formentlig fremgaar, at han ikke tidligere har tænkt at ville forlange Tillægsbetaling herfor.

Hvad angaar den anden paaankede Post, »Tillægsbetaling for Dørkarme«, da er der i Specifikationen (Tilbudslisten) angivet de forskellige Murtykkelser, hvori Karmene skulle anbringes, samt at *»alle Dørmaal maa tages paa Stedet«*; hvilken Fordring ligeledes er anført i Beskrivelsen.

Da Dørkarmenes nøjagtige Bredde paa Grund af Pudslagets ofte meget forskellige Tykkelse umuligt kan opgives, er kun Murtykkelsen anført, og som det vil ses, er der under Karmtræ kun opgivet Planke-tykkelsen undtagen ved udvendige Døre, hvor Karmbredden kan bestemmes uanset Murtykkelsen.

Der er ej heller fra Entreprenørens Side under Arbejdets Gang gjort nogen Bemærkning om, at han har misforstaaet dette Forhold, og som Bygningshaandværker kan han næppe være uvidende om Forstaaelsen af, at 9 " Murtykkelse med Puds paa begge Sider vil udgøre ca. 10 ", og da han ikke i sin først indsendte Regning har forlangt nogen Tillægsbetaling, maa man ogsaa heraf slutte, at han endnu ikke dengang har ment at kunne tilkomme nogen saadan.

Efter denne Opfattelse har jeg ikke kunnet godkende de 2de Posters Berettigelse.«

Det tilføjes, at Entreprenøren i en den 19de d. M. modtaget Skrivelse meddelte, at han herefter ønskede Sagen afgjort ved Voldgift.

I Mødet den 19de November forelaa til Efterretning den af Voldgiftsmændene Arkitekt *Thorkel Møller*, valgt af Kommunen, Snedkermester *J. S. Jensen*, valgt af *Bagger*, og Opmanden Snedkermester *B. Nielsen*, afsagte Kendelse, der er saalydende:

»Undertegnede Arkitekt Thorkel Møller og Snedkermester J. S. Jensen, der ere udvalgte til Voldgiftsdommere i Sagen mellem Aarhus Skoleudvalg og Snedkermester Bagger vedrørende Fordring om Ekstrabetaling for udført Snedkerarbejde i Frederiksbjergs Byskole, valgte inden 4 Dage efter vor Udnævnelse Snedkermester Rasmus Nielsen til Opmand.

Angaaende Punkt 1 om Ekstrabetaling for Paastrygning med Spirituslak paa Knaster i Dørene, formene vi, skønt det ikke er almindelig Brug at forlange Ekstrabetaling for dette Arbejde, dog at maatte give Snedkermester Bagger Medhold i dette Punkt, idet der ikke i Konditionerne udtrykkelig er anført noget derom.

Angaaende Punkt 2 om Ekstrabetaling for bredere Dørkarme henvise vi, idet vi ikke have opnaaet Enig-

hed om dette Punkt, til medfølgende skriftlige Afgørelse fra den af os valgte Opmand.

Ærbødigst

Thorkel Møller.

J. S. Jensen.

Udgifterne ved Voldgiftssagen fastsættes til 25 Kr., som fordeles paa begge Parterne med Halvdelen hver.«

Opmandens Kendelse var saalydende:

»Efter at have gennemgaaet det skriftlige Forsvar fra begge Sider, og det kun er Sagen angaaende Dørkarmbrederne, som jeg skal afgive Kendelse om. Vi har her i dette Tilfælde 2 ældre, hver i sit Fag erfarne Mænd, den ene Hr. Arkitekt L. Pedersen contra Snedkermester Fr. Bagger, som man jo med Rette kan forlange af, at de maa vide, hvad det er, de har med at gøre. Og naar nu den ene Part, som har udført det tekniske Arbejde, og efter min Mening har begaaet en Fejl ved at vise Karmen paa 9", naar den faktisk skal være ca. 10", og Modparten ikke undser sig for at bide sig fast deri og sige: »Jeg maa have ekstra Betaling for den ene Tomme, som Karmen er bleven bredere«, saa maa Byggherren, i dette Tilfælde Byraadet, betale vedkommende hans Ekstraregning derfor, da Tilbudet jo er givet paa 9" Karm, uagtet Hr. Bagger nok vidste, at de nødvendigvis maatte være 10"«.

297 — 1902. Fra Marselisborgudvalget var modtaget følgende af Havneingeniøren afgivne Beretning om de ifjor udførte Høfdeanlæg langs Marselisborgkysten:

»Efter i Dagene den 11te—13de August at have ladet foretage Pejlinger paa de Steder af Marselisborgkysten, hvor der i Aarene 1901 og 1902 er bygget Høfder, skal jeg, med Henvisning til medfølgende Lystryk af Pejllplaner og -profiler, tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, hvad disse Pejlinger oplyse om Høfdernes Virkninger.

Der er bygget 3 Systemer af Høfder. Imellem

Lovisehøj og Frydenlund, lige ved hvor Vejen til Skaade drejer ind i Landet, byggedes i Efteraaret 1902 4 Stk. 60—65' lange Høfder med en indbyrdes Afstand af 150'. Paa begge Sider af Landingsbroen ved Varna byggedes i 1901 5 Stk. 95—110' lange Høfder med en indbyrdes Afstand af 260—290'. Og imellem Varna og Silistria, umiddelbart Syd for den saakaldte Ballehage, blev der i Efteraaret 1902 bygget 4 Stk. 65—95' lange Høfder med en indbyrdes Afstand af 200—280'.

Lovisehøj—Frydenlund Systemet viser nogen Tilvækst af Kysten, overvejende paa Høfdernes Sydside og fortrinsvis ved de to nordligste og den sydligste, men kun i ringere Grad ved den næstsydligste Høfde. Forskellen imellem Profilerne paa Syd- og Nordsiden af Høfderne er for Nr. I 53, Nr. II 56, Nr. III 8 og Nr. IV 62 Kvadratfod, og regnes Virkningen at fortabe sig til midt imellem hvert Par Høfder, har der i det forløbne Aar samlet sig mindst 31 Kbfvn. Materiale. Kystlinien har langs Høfdernes Sydside skudt sig 2—23' ud.

Varna Systemet, der nu altsaa har virket i to Aar, viser fra Maj Maaned forrige Aar en Fremvækst af Kysten med 10—25' langs Høfdernes Sydside, men en Tilbagegang af Kystlinien med 4—10' imellem Høfderne. Dybdekurverne have vel nærmest Land fulgt disse Forandringer, — 1' Kurven og 2' Kurven ere gennemgaaede rykkede noget ud —, men i øvrigt synes de ikke væsentlig forandrede. Men Høfderne ere forkortede noget, idet af Nr. I, III og IV de 23 yderste Fod og af Nr. V de 16 yderste Fod ere tilintetgjorte derved, at Pælene ere bortrevne eller knækkede og Plankerne tildels bortførte. Profilerne ved Høfderne, ud til 200' fra Maalelinien, vise fra Maj 1902 til August 1903, altsaa i 15 Maaneder, en Aflejring af 56 og 89 Kvadratfod ved Nr. I, 50 og 35 Kvadratfod ved Nr. II, 35 og 40 Kvadratfod ved Nr. III, — 2 og 70 Kvadratfod ved Nr. IV og 75 og 109 Kvadratfod ved

Nr. V, henholdsvis paa den nordlige og den sydlige Side af Høfden. Regnes atter her Virkningen fra begge Sider af Høfderne at fortabe sig til midt imellem dem, har der i de forløbne 15 Maaneder samlet sig 170 Kbfvn. Materiale. Disse Høfder synes altsaa at virke kraftigere end Lovisehøj—Frydenlund Systemets, men de ere jo ogsaa en Del længere.

Varna—Silistria Systemet viser fra Oktober 1902 til August 1903, altsaa i 10 Maaneder, overalt en Fremvækst af Kysten, navnlig ved Høfdernes Sydside, hvor den naaer 5—22'. Ogsaa Dybdekurverne ere rykkede ud, tildels endog ret betydeligt og til forholdsvis store Vanddybder: 8—9', og Højdekurverne i Land ere ligeledes rykkede ud. Det samme gælder imidlertid ogsaa Skraaningens Fod, hvilket viser, at Skraaningen, trods den ved Høfderne tilvejebragte Beskyttelse, er skredet noget ud, saa at den eller dens nederste Del er mindre stejl end tidligere. Ligesom ved Varna ere Høfderne forkortede, idet af Nr. I 17', Nr. III 11' og Nr. IV 7' ere bortrevne ved deres Yderender. Profilerne ved Høfderne, ud til 150' fra Maalelinien vise en Aflejring af 51 og 61 Kvadratfod ved Nr. 1, 108 og 113 Kvadratfod ved Nr. II, 194 og 186 Kvadratfod ved Nr. III og 117 og 151 Kvadratfod ved Nr. IV, henholdsvis paa den nordlige og den sydlige Side af Høfden. At Aflejringen ved Høfde Nr. 1 er tilsyneladende mindre end ved de andre, hidrører fra, at denne Høfde allerede havde virket i nogen Tid, da Pejlingerne toges i Oktober 1902. Regnes, i Modsætning til de andre Høfdesystemer, Virkningen fra begge Sider af Høfderne ikke at fortabe sig til midt imellem dem, hvad Dybdekurverne vise, at den her ikke gør, men f. Eks. at aftage til Halvdelen af Tilvæksten paa Høfdernes Nordsider midt imellem dem, faas en Ansamling af Materiale i de forløbne 10 Maaneder af 410 Kbfvn. Dette System af Høfder synes altsaa at have virket stærkere og bedre end noget af de to andre Systemer.

Resultatet af Høfdebygningen er saaledes ret tilfredsstillende og opmuntrer til at fortsætte dermed. Det er muligt, at man ved at føre Høfderne længere ud vil opnaa at fange mere Materiale; der kan vistnok ventes mere heraf end af at bygge Høfderne nærmere ved hinanden. Imellem Lovisehøj og Frydenlund ere de maaske unødvendigt tæt ved hinanden og altfor korte.

Naar der paa Grundlag heraf skal stilles Forslag til, hvilke Arbejder der bør udføres i Aar, skal jeg først bemærke, at *Bygning af nogle korte Høfder midt imellem de ved Varna opførte* muligen vil kunne modvirke den der stedfundne Udskæring og i al Fald ikke vil være bekostelig. Mere Vægt lægger jeg imidlertid paa, at *Høfderne dér saa vel som imellem Varna og Silistria retableres til deres fulde oprindelige Længde*. Efter de gjorte Erfaringer vil det da være nødvendigt her paa det dybere Vand at benytte noget sværere Pæle og ramme dem dybere i Bund end tidligere. Det er ogsaa muligt, at man samtidig kunde forøge Længden noget, og det vil i al Fald være rigtigt at undersøge de gamle og enkelte Steder anbringe nye Planker imellem Pælene.

Til *Komplettering af Lovisehøj—Frydenlund Systemet* foreslaas en 100—120' lang ny Høfde bygget ca. 200 Fod Nord for den nordligste af de nuværende Høfder. Til *Komplettering af Varna—Silistria Systemet* foreslaas ligeledes en ca. 100' lang ny Høfde bygget 180—200 Fod Nord for den nordligste af de nuværende Høfder.

Endelig foreslaas imellem Hulbæk og Ørnereden, udfør Skaade Skov, hvor en ret betydelig Udskæring finder Sted, bygget 3 à 4 Høfder, 120' lange og med en indbyrdes Afstand af 180—200 Fod.

Navnlig den yderste Del af Høfderne bør, efter de gjorte Erfaringer, bygges stærkere end ved de nuværende Høfder.

I Henhold hertil indstillede Marselisborgudvalget, at der bevilgedes et Beløb af ca. 800 Kr. til Udbedring af

de gamle Høfder samt byggedes 4 korte Høfder ved Varna og en ny kort Høfde Nord for Varna.

Byraadet tiltraadte Indstillingen.

442 — 1902. Fra Marselisborgudvalget forelaa Indstilling om, at der i Henhold til Byraadets i Mødet den 4de December f. A. tagne Beslutning (se Forhdl. 1902, S. 279) oprettedes Købekontrakt med Skolebestyrer *Gudme* angaaende det tidligere omhandlede Areal af Marselisborg Have paa de dengang vedtagne og følgende yderligere Vilkaar:

- »1. Køberen skal, naar Kommunen maatte forlange det, for egen Regning lade Vand fra Vandværket indlægge til udelukkende Brug paa Arealet samt lade dette yderligere kloakere.
2. I Tilfælde af at Grunden udstykkes, eller Arealet med nuværende eller tilkommende Bygninger anvendes til anden Brug end til Skole og til Bolig for dennes Lærere og Bestyrer, skal Køberen eller hans Eftermand betale Halvdelen af Udgifterne til de omgivende Vejes første Anlæg med Kloak-, Gas- og Vandledninger i Forhold til Façadelængden. De paagældende Beløb betales paa Anfordring, saafremt Anlægget maatte være fuldført forinden Udstykningen etc., og forskudsvis ved senere Anlæg.
3. Det Areal (udenfor det købte), som bliver bestemt til Veje o. l., samt Arealet udenfor disse skal Køberen afstaa paa Anfordring og uden Afkortning i Lejeafgiften efter Marselisborgudvalgets nærmere Bestemmelse.«

Byraadet tiltraadte Indstillingen, hvorefter der under 21de d. M. blev oprettet følgende Købekontrakt:

»Imellem Udvalget for Marselisborg paa Aarhus Kommunes Vegne som Sælger og Skolebestyrer Olaf

Gudme som Køber er under Forbehold af Byraadets og Indenrigsministeriets Approbation indgaaet følgende

Købekontrakt.

1.

Aarhus Kommune sælger herved til Skolebestyrer Gudme det paa vedhæftede Rids med a—b—c—d betegnede Areal af Marselisborg Hovedgaards Have med paastaaende Bygninger m. v. — Arealet, der vil blive udstykket, matrikuleret og skyldsatsat, udgør en Parcel af Matr.-Nr. 1 a af Købstadens Markjorder fra Marselisborg og er ifølge Landinspektør *Pedersens* Opmaaling 53,23'' □-Alen stort. Det overdrages med de samme almindelige Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, med hvilke det har tilhørt Kommunen ifølge Adkomst, tinglæst den 12te Juni 1897.

2.

Ejendommen tiltrædes af Køberen den 1ste December d. A., og alle Skatter og Afgifter, der forfalde den nævnte Dag og fremtidig, betales af Køberen.

3.

Købesummen er bestemt til 2 Kr. pr. □-Alen og udgør altsaa i alt 106,460 Kr., der berigtiges saaledes: Samtidig med Skødets Udstedelse, dog senest i 11te Juni Termin 1904, udbetales kontant 30,000 Kr. — Treti Tusinde Kroner. —, der indtil Udbetalingen forrentes med 4 pCt. p. a., Resten = 76,460 Kr. kan forblive indestaaende i den solgte Ejendom mod en fra Køberens Side uopsigelig 2den Prioritets Panteobligation, dog at 1ste og 2den Prioritet tilsammen ikke overstiger 70 pCt. af Ejendommens Taksationsværdi, fastsat efter Lov af 19de Marts 1869 eller ved anden af Byraadet godkendt Vurdering. Saa længe det mellem Køberen og Kommunen oprettede Lejemaal angaaende Marselisborg Hovedbygning med Have ved-

varer 0: indtil April Flyttedag 1914, forrentes den ikke udbetalte Del af Købesummen med 2 pCt. p. a. at regne fra Købekontraktens Dato, efter Lejemaalets Udløb eller Ophør forrentes og afdrages Gælden med 5 pCt. i hver halvaarlige 11te Juni og 11te December Termin, første Gang i 11te Juni 1914 dog kun med $1\frac{2}{3}$ pCt. Af denne halvaarlige Ydelse er 2 pCt. af den til enhver Tid resterende Gæld Rente, Resten Afdrag.

Saafrømt den foran stipulerede kontante Udbetaling af 30,000 Kr. ikke er berigtiget i Juni Termin 1904, bortfalder Salget.

4.

For Overdragelsen gælder i øvrigt følgende nærmere Vilkaar:

- a. Grænserne for Arealet fastsættes af Kommunen under Hensyn til det for det omliggende Terræn projekterede Gadenet.
- b. Naar Kommunen bestemmer sig til at anlægge Gaderne omkring det solgte Areal, skal Køberen finde sig i de mulige Ulemper, som de ny Gadehøjder maatte medføre for den solgte Ejendom i Henseende til Indhegning, Kældervinduer, Indkørselsforhold og lignende, og han skal paa egen Bekostning anbringe Stakit eller anden Indhegning, der vil være at approbere af Byraadet, i de ny Gadelinier og i de ham af Byraadet opgivne Højder.
- c. Køberen forpligter sig til, naar Byraadet forlanger det, og under Kommunens Kontrol, at tilvejebringe fornødent Kloakafløb fra Ejendommen efter en af Brolægningsudvalget og Sundhedskommissionen godkendt Kloakplan og til senere at foretage yderligere Kloakanlæg, hvis saadant maatte foreskrives ham af vedkommende Autoriteter eller Aarhus Byraad. Naar de omgivende Gader anlægges, skal han finde sig i, at Kommunen uden Udgift for

- ham sætter hans Kloaksystem i Forbindelse med den i Gaden nedlagte Ledning, imod at den herefter overflødige Del af hans Kloak tilhører Kommunen. Vedligeholdelsen af Ejendommens Kloakledninger paahviler Køberen, ogsaa paa de Strækninger, hvor de ere lagte over Kommunens Grund, og Beskadigelser, der maatte paaføres denne ved Anlægs- og Vedligeholdelsesarbejder, maa Køberen erstatte Kommunen. — Hvis saadant ønskes, skal Kommunen være berettiget til at benytte den af Køberen lagte Kloak imod at godtgøre ham Halvdelen af den benyttede Ledningsdels Anlægsværdi.
- d. Naar Byraadet eller Sundhedskommissionen maatte forlange det, skal Køberen lade føre Vandledning fra Kommunens Vandværk til Ejendommen til udelukkende Brug paa denne. Saadan Vandledning maa kun lægges efter nærmere Forhandling med og under Tilsyn af Vandværksudvalget.
- e. Benyttelsen af det købte Areal skal i øvrigt være i Overensstemmelse med Forskrifterne i Bygningsvedtægten og Sundhedsvedtægten for den gamle Del af Aarhus By og ligeledes med de for Salg af Villaparceller af Kommunens Grund til enhver Tid gældende Regler med de Modifikationer, som Opførelse af Skolebygninger nødvendiggør. Herved fremhæves det blandt andet, at der i øvrigt kun opføres Villaer paa Arealet, og disse maa højst have to Etager foruden Kælder og Kvist, og der maa højst indrettes 2 Beboelseslejligheder i hvert Hus og ikke Beboelse i Kælderetagerne. Façadetegninger skulle approberes af Byraadet, og ingen Mur maa være Skellet nærmere end 4 Alen.

I Tilfælde af Udstykning maa Byraadets Approbation saavel af Arealets Størrelse og Form som af Vilkaarene for Afhændelsen indhentes, forinden Salg kan finde Sted.

- f. Kommnen paatager sig ingen Andel i Hegnsudgifterne, der af Hensyn til Stemplets Beregning ansættes til 400 Kr. for Kommunens Vedkommende Oldsager, der maatte findes i Grunden, skulle straks uden Vederlag afleveres til Aarhus Museum.

Foranstaaende Punkter 4. b, c, d, e og f blive at tinglæse som servitutstiftende paa den solgte Ejendom.

5.

I Tilfælde af, at Ejendommen udstykkes eller Arealet med nuværende eller tilkommende Bygninger efter Byraadets Skøn anvendes til anden Brug end til Skole og til Bolig for dennes Bestyrer og Lærere, skal Køberen eller hans Eftermænd betale Halvdelen af Udgifterne til de omgivende Gaders første Anlæg med Kloak-, Gas- og Vandledninger i Forhold til Fagadelængde. De paagældende Beløb betales paa Anfordring, saafremt Anlægget maatte være udført forinden Udstykningen etc., og forskudsvis ved senere Anlæg.

Ved Gadernes senere fuldstændige Brolægning uddrages Halvdelen af Bekostningen herved af Køberen eller hans Eftermænd, og vil Skødet være at tinglæse som pantstiftende for denne Forpligtelse med oprykkende Prioritet næst Kommunens 2den Prioritet.

6.

Det med a—e—f—g—h—i betegnede Areal kan først stilles til Køberens Disposition efter Udløbet af den med Forpagter *Skov* afsluttede Forpagtningskontrakt den 1ste Maj 1907.

7.

Køberen betaler intet for Dokumenternes Affattelse, derimod bærer han selv Omkostningerne ved Udstykningen, der skal besørges af den af Kommunen antagne Landinspektør, og denne Kontrakts Stempling samt dens og Skødets Tinglæsning derunder $\frac{1}{2}$ pCt.

Afgiften m. v. og Obligationens Stempling og Tinglæsning. Han er pligtig samtidig med Kontraktens Underskrift at betale som Forskud paa disse Omkostninger et Beløb af 1500 Kr.

8.

Køberen er i ethvert Misligholdelsestilfælde pligtig at svare fuldtud skadesløse Omkostninger af enhver Art, derunder Sagførersalær, uden Hensyn til Frd. af 6te August 1824, hvis Anvendelse frafaldes, og er i Søgmaalstilfælde underkastet Retsforfølgning efter Frd. af 25de Januar 1828, ligesom han er pligtig at give Møde for Aarhus Amts 1ste Forligskreds og Aarhus Byting efter Klage og Stævning forkyndt paa den solgte Ejendom, hvor ogsaa Dom kan forkyndes samt Arrest og Eksekution paabegyndes, alt med samme Varsel og Retsvirkning, som om Køberen boede der, og uden Hensyn til hans virkelige Bopæl.

Undertegnede Skolebestyrer, cand. theol. Olaf Gudme forpligter mig herved til skadesløs Opfyldelse af foranstaaende Kontrakt.

Udvalget for Marselisborg,
d. 31. Decbr. 1903.

Marselisborg, d. 21de
Oktbr. 1903.

P. U. V.

Olaf Gudme.

Johan Pedersen.

Indenrigsministeriets Tilladelse til denne Afhændelse blev senere meddelt i Skrivelse til Stiftamtet af 16de Januar 1904.

5⁶ og 7⁸ — 1903. Fra 3die Artilleriafdeling og 3die Dragonregiment havde Byraadet modtaget Andragender om, at der til Etablering af Forsøgshusholdning i Kaserne maatte blive foretaget de hertil fornødne Bygningsarbejder og Nyanskaffelse af fast og andet Inventar, hvortil Udgiften ansloges for Artillerikasernen til ca. 2800 Kr. og for Rytterikasernen til ca. 780 Kr., begge foruden et ikke nærmere angivet mindre Beløb til løst Inventar, imod

at Udgifterne opførtes i Kommunens Indkvarteringsopgørelse til Forrentning paa sædvanlig Maade.

I forrige Møde var begge Andragender bleven overgivet Budgetudvalget til Erklæring. I Henhold til Udvalgets Indstilling vedtog Byraadet at svare Afdelingerne, at man under Hensyn til de for Kommunens Indkvarteringsforhold for Tiden usikre Forhold ikke ansaa det for tilraadeligt at anvende større Beløb til ny Bygningsarbejder paa Kaserne-erne, men at man ikke vilde have noget at erindre imod de ønskede Foranstaltningers Udførelse for Krigsbestyrelsens egen Regning.

(Se Mødet den 12te November.)

15⁵ — 1903. Fra den danske Købstadforening forelaa i forrige Møde et Cirkulære af 23de f. M., hvori meddeltes, at det paa et Repræsentantskabsmøde var overdraget Bestyrelsen at træffe nærmere Bestemmelse om, hvad der fra Købstadforeningens Side vilde være at foretage i Anledning af Hs. Majestæt Kongens forestaaende 40 Aars Regeringsjubilæum, og at Bestyrelsen herefter agtede at indskrænke sig til den 15de November at overbringe Kongen Foreningens Lykønskning.

Meddelelsen toges til Efterretning, idet man anmodede Budgetudvalget om at fremkomme med Forslag om, paa hvilken Maade Kommunen burde højtideligholde Jubilæet.

Fra Udvalget forelaa nu Forslag om, at man den 15de November lod Børnene i de tre Asyl og Beboerne i Alderdomsasylet og paa Fattiggaarden bespise ved Festmaaltid for Kommunens Regning, hvilket Forslag tiltraadtes af Byraadet.

18¹⁰ — 1903. Ligesom forrige Aar blev Skrædermester *Islins Enke* fritaget for Hundeafgift for Aaret indtil 1ste Oktober 1904.

258 — 1903. Under 3die f. M. havde Byraadet modtaget følgende Cirkulære fra Købstadforeningen vedrørende

Spørgsmaalet om Tilvejebringelse af en Skattevedtægt i Henhold til Lov Nr. 85 af 15de Maj d. A.:

»I et den 28de og 29de f. M. afholdt Bestyrelsesmøde er det vedtaget at indkalde Købstadforeningens Repræsentantskab til et Møde i København den 18de ds. i Anledning af den forestaaende Udarbejdelse af Vedtægter for Ligningen af den personlige Kommuneskat. Den Repræsentanterne tilstillede Indbydelse til Mødet, har, for saa vidt denne Sag angaar, følgende Ordlyd:

»Herved tillader Bestyrelsen sig at indbyde Dem til et Repræsentantskabsmøde i København (i Wivels Lokaler, Tivolis Façadebygning) Fredagen den 18de ds. Kl. 11 Form.

Ved Mødet vil Bestyrelsen fremsætte Forslag om, at Repræsentantskabet og Bestyrelsen henstiller til Byraadene, at disse til deres Indstillinger til Indenrigsministeriet angaaende den Skattevedtægt, Kommunen har at følge ved Ligning paa Formue og Lejlighed, vil benytte det med Ministeriets Cirkulære af 28de Juli d. A. fulgte Udkast, dog med de i medfølgende Forslag indeholdte Ændringer.

Angaaende disse skal Bestyrelsen fremsætte følgende Bemærkninger.

Loven af 15de Maj 1903 har i sin § 7 aabnet Adgang til ved Skatteansættelsen at benytte Kildeartsbeskatningsprincippet, og Spørgsmaalet er altsaa, hvor vidt Kommunerne bør benytte sig heraf. Bestyrelsen har følt det som sin Pligt i saa Henseende at fremkomme med et bestemt Forslag til Repræsentantskabets Drøftelse, og efter moden Overvejelse gaar Forslaget ud paa, at man maa tilraade Byraadene at undlade Anvendelse af den saaledes givne Tilladelse. Bestyrelsen skønner nemlig ikke rettere, end at den i Lovens § 7 endvidere givne Tilladelse til at forhøje eller nedsætte den Enkeltes

Indtægt med indtil henholdsvis 25 og 65 pCt. indeholder tilstrækkelig vidt Spillerum for en saadan Hensyntagen til den forskellige individuelle Skatteevne, som Principet om Skat efter Formue og Lejlighed forudsætter, og Bestyrelsen er derhos af den Anskuelse, at Anvendelsen af Kildeartsbeskatningen vil medføre dels store Vanskeligheder i sin praktiske Udførelse, dels en ikke ringe Fare for Købstadkommunernes Interesser. I førstnævnte Henseende skal man kun pege paa, at Udfindelsen af, hvorledes en Skatteydere Indtægt fordeler sig paa de forskellige Kilder, vil, navnlig i de mindre Forhold, hvorom der her gennemgaaende er Tale, medføre en indgaaende og for alle Parter lige pinlig Undersøgelse af private Forhold, hvorved særlig skal fremhæves den for en Forretningsmand højst ubehagelige og hans Kredit mulig skadende Oplysning om, i hvilket Omfang han arbejder med egne eller fremmede Midler. Dernæst vil Ligningskommissionen i mange Tilfælde faa et overordentlig vidtløftigt og tidsspildende Arbejde derved, at den først skal forhøje en Mands Indtægt i Kraft af den for alle Indtægter af denne Art gældende Regel og bagefter af individuelle Hensyn maa nedsætte Indtægten med den samme eller mulig en større Procent. Med Hensyn til de købstadkommunale Interesser kan man ikke lukke Øjet for, at Kapitalister, Pensionister og lignende Skatteydere under Forudsætning af Kildeartsbeskatningens Indførelse i endnu højere Grad end hidtil vil føle sig fristede til at forlade Købstadkommunen for at tage Bopæl i Hovedstaden med dens lovfæstede lave Skatteprocent. Hertil kommer endvidere, at det ikke er utænkeligt, at der mellem Kommunerne indbyrdes, specielt mellem Købstads- og Landkommuner, vilde aabnes Adgang for en højst uheldig Konkurrence i Retning

af ved forskellig Fastsættelse af Tillægsprocenten at drage Skatteydere af den omtalte Art til sig.

Man skal indskrænke sig til disse Bemærkninger, idet Bestyrelsen selvfølgelig paa Repræsentantskabsmødet udførligere vil begrunde dette sit Standpunkt, ligesom man da tillige vil fremkomme med fornøden detailleret Begrundelse af de øvrige foreslaaede Ændringer.«

Et Eksempplar af det i Indbydelsen omtalte Forslag til Ændringer i det med Indenrigsministeriets Cirkulære af 28de Juli d. A. fremsendte Udkast til Skattevedtægt vedlægges.

Man tillader sig derhos at henstille til de ærede kommunale Styrelser at opsætte den endelige Behandling af Vedtægten, indtil Resultatet af det berammede Repræsentantskabsmøde foreligger.«

I Forbindelse hermed modtog man derefter følgende Cirkulære fra Foreningen af 23de f. M.:

»I Tilslutning til Bestyrelsens Skrivelse af 3die ds. angaaende Skattevedtægterne tillader man sig at meddele, at Repræsentantskabet i sit den 18de ds. afholdte Møde har vedtaget at slutte sig til det af Bestyrelsen fremsatte Forslag, hvorefter Repræsentantskabet og Bestyrelsen henstiller til Byraadene, at disse til deres Indstillinger til Indenrigsministeriet angaaende den Skattevedtægt, Kommunen har at følge ved Ligning paa Formue og Lejlighed, vil benytte det med Ministeriets Cirkulære af 28de Juli d. A. fulgte Udkast, dog med de i medfølgende Forslag indeholdte Ændringer. Det bemærkes, at disse Ændringer ere identiske med de af Bestyrelsen foreslaaede, alene med de Undtagelser, at den af Bestyrelsen foreslaaede Tilføjelse til det ministerielle Udkasts § 2 D, 3die Stk. nu har følgende Ordlyd: »og saaledes at der ikke for nogen kan fastsættes et mindre aarligt Skattebeløb end 2 Kr.«, og at Tidsfristen i § 20 er rettet fra »4« til »3«. I det med-

følgende Forslag er herefter optaget § 2 in extenso, saaledes som Repræsentantskabet og Bestyrelsen henstiller til de kommunale Styrelser at indstille Paragraffen til Stadfæstelse af Ministeriet.

Referatet af de paa Repræsentantskabsmødet førte Forhandlinger vil blive optaget i det først udkommende Hefte af Foreningens Tidsskrift, som antagelig vil kunne være de kommunale Styrelser i Hænde i Løbet af første Halvdel af Oktober Maaned.»

Repræsentantskabets Forslag til Ændringer var saalydende:

»Ad § 2. Paragraffen affattes saaledes:

Inden den 1ste Februar meddeler Byraadet Ligningskommissionen, hvilket Beløb der for næste Skatteaar skal lignedes efter Formue og Lejlighed. Kommissionen har da at fremme Skatteansættelsen saaledes, at den kan være tilendebragt inden Udgangen af Marts Maaned.

Ligningen foretages saaledes:

A.

For hver i Fortegnelsen optagen Person, som ansættes til Indkomstskat efter Lov om Indkomst- og Formueskat til Staten af 15de Maj 1903, opfører Ligningskommissionen hans Indkomst i Overensstemmelse med den Indkomst, der for samme Aar af Ligningskommissionen i Henhold til § 24 i Lov om Indkomst- og Formueskat til Staten af 15de Maj 1903 lægges til Grund for Statsskatteansættelsen, altsaa uden Fradrag efter Lovens § 8. For hver af de øvrige paa Fortegnelsen optagne Personer anslaa Ligningsmyndigheden hans Indkomst efter Reglerne i den nævnte Lovs §§ 4—7 og 9, jfr. § 24, og den gennem Finansministeriet i Henhold til Indkomstskattelovens § 48 udgivne Vejledning. Det bliver herved at iagttage, at enhver Skatteyder har Ret til Selvangivelse, saavel af hele sin

Indkomst samlet som af Indkomsten af de forskellige Kilder, hvoraf den er runden, og at Ligningsmyndigheden ikke kan forkaste en saadan Selvangivelse uden efter at have givet vedkommende Lejlighed til at forklare og bevisliggøre sin Angivelse.

Den herefter fremkomne Indkomst opføres i 2den Rubrik med Overskrift »Den for hver Skatteyder anslaaede Indkomst« ved Siden af hver Persons Navn.

B.

Den i Overensstemmelse med foranstaaende udfundne Indkomst kan efter Ligningskommissionens Skøn for hver enkelt Skatteyder efter Lejligheden forhøjes (forholdsvis betydelig Formue, store Indkomster, ringe Husstand, særlig stor Vinding i det sidste Aar, særlig heldige Driftsforhold eller lignende Omstændigheder) eller nedsættes (forholdsvis stor Gæld, ringe Indkomster, stor Børneflokk, trængende Slægtninge, Alderdom, Sygdom, store Tab og Uheld i det sidste Aar eller lignende Omstændigheder) med henholdsvis indtil 25 og indtil 65 pCt.

Indkomster paa 1000 Kr. og derunder kunne nedsættes efter Ligningskommissionens frie Skøn, dog ingen Sinde saaledes at Skatteydelsen helt bortfalder, og saaledes, at der ikke for nogen kan fastsættes et mindre Skattebeløb end 2 Kr.

I Ligningen maa for hver enkelt Skatteyder anføres, med hvilket Beløb hans Indkomst er bleven forhøjet eller nedsat.

I en særlig Rubrik anføres de Beløb, hvorefter Skatten for hver enkelt Person skal beregnes i Henhold til det foran anførte.

C.

Det Beløb, som ifølge det af Byraadet vedtagne Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter i det følgende Skatteaar skal udredes efter Formue og Lej-

lighed (jfr. § 2 ovenfor) med Tillæg af indtil 10 pCt. efter Byraadets Skøn for at imødegaa mulig Afgang, multipliceres med 100, og det udkomne divideres med Summen af de i vedkommende Rubrik opførte endelig udfundne Skatteindtægter. Den herved udfundne Kvotient, der afrundes opad til et Multiplum af $\frac{1}{10}$, er den Procent, der vil være at udrede i Skat af disse Indtægter.

Den saaledes udfundne Procent opføres i en særlig Rubrik paa Ligningen, og i en følgende Rubrik opføres det paa hver enkelt Skatteyder faldende Skattebeløb.

Ad § 4. 1ste Stk., sidste Linie. Efter »Oplysninger« tilføjes: », jfr. i øvrigt Bestemmelserne i Lov af 26de Maj 1868 § 27«.

Ad § 7. 1ste Stk., Linie 2 f. o. Umiddelbart efter »Aars« indsættes: »1ste Juni, 1ste September, 1ste December og 1ste Marts«, og umiddelbart efter »med« indsættes: »en Fjerdedel«.

2det Stk., sidste Linie. Ordene »Opkrævning af Skatten har kunnet paabegyndes« forandres til »Skatten er forfalden«.

Ad § 9. Linie 2. Umiddelbart efter »end« indsættes: »4«.

Ad § 12. 4de Stk. Efter »forfalder« indsættes: »hver 1ste September og 1ste Marts, henholdsvis for 1ste og 2det Halvaar; dog betales Skatten, hvor denne gælder for en kortere Tid end et halvt Aar, straks efter dens Fastsættelse.«

Ad § 18. Efter »ikke« indsættes: »de i Lovens § 20 nævnte Personer og Institutioner. For Embeds- og Bestillingsmænd af Hæren og Søværnet gælder Reglerne i de paagældende Love af 17de Maj 1873 § 3, hvorefter der kun kan paalignes dem 2 pCt. af deres Embedsindtægt.«

Ad § 20. Imellem »Revision« og »Aar« indsættes: »3«.

Sagen blev i Mødet den 10de September henvist til

Budgetudvalget, der anmodedes om at forelægge Byraadet Forslag til en Skattevedtægt efter det fra Indenrigsministeriet modtagne Udkast med de Ændringer og Tilføjelser, der maatte anses for hensigtsmæssige.

Det bemærkes her, at foruden ovennævnte Henvendelser fra Købstadforeningen havde Byraadet endvidere fra et af samtlige Landets Ligningskommissioner nedsat Fællesudvalg, fra Provinshandelsforeningernes Fællesudvalg, fra Fællesforeningen af jydsk Grundejereforeninger samt fra Aarhus Handelsforening af 1887 modtaget ganske lignende Henvendelse om ikke at anvende den i Lovens § 7 hjemlede Kildebeskatning.

Fra Budgetudvalget forelaa nu Indstilling om at tiltræde Indenrigsministeriets Vedtægtsudkast med de af Købstadforeningen foreslaaede Ændringer og Tilføjelser samt, at Slutningen af § 31 i Kommunevedtægten af 1ste Marts 1894 (fra 2det Stk. og Paragrafen ud) optoges i den ny Skattevedtægts § 7 med nogle Redaktionsændringer og saaledes, at Marts, Juni, September og December forandres til Juli, Oktober, Januar og April; hele 2det Afsnit af Kommunevedtægten skulde da udgaa som ikke passende ind i de nye Forhold.

Et Mindretal indenfor Udvalget, *Jakob Jensen*, kunde ikke tiltræde Forslaget om Kildebeskatningens Udelukkelse.

Byraadet tiltraadte Budgetudvalgets Indstilling, hvorefter Vedtægtsforslaget under 19de d. M. blev indsendt til Indenrigsministeriets Approbation.

Denne blev senere meddelt i Skrivelse til Amtet af 22de Januar 1904, hvormed fremsendtes den under s. D. udfærdigede Vedtægt, der med enkelte Redaktionsændringer var overensstemmende med Byraadets Forslag, og som findes aftrykt i Tillæget Side 38.

303 — 1903. Fra Ligningskommissionen var under 14de f. M. modtaget følgende Andragende:

»Til forskellige Tider har tidligere Ligningskommissioner henvendt sig til det ærede Byraad om, saa-

vidt muligt at foranledige en Forandring i de stedfindende besværlige Forhold, hvorunder Kommissionen i mange Aar har virket her i Byen paa Grund af dennes Udvidelse og tiltagende Befolkning. Der har imidlertid intet kunnet foretages i den Anledning, navnlig grundet paa, at man stadig har ventet paa de ny Skatteloves Fremkomst.

Efter at Skattelovene nu ere vedtagne, tillader Kommissionen sig at fremkomme for det ærede Byraad med Henstilling om, at der ved Vedtægtens Affattelse maa i Henhold til Lov af 15te Maj 1903 om den kommunale Beskatning § 9 blive bestemt, at der her i Kommunen beskikkes 13 Ligningsmænd til at bistaa Ligningskommissionen ved dens Arbejder, hvorved altsaa Byen vil kunne blive delt i 28 Ligningsdistrikter i Stedet for som nu i 15, samt om at Kommissionen i saa Tilfælde maa blive delt i 2 Ligningskredse med Aaen som Skel, en nordre med 8 Ligningskommissærer og 7 Ligningsmænd og en søndre med 7 Ligningskommissærer og 6 Ligningsmænd.

For Kommissionen vil det med det Antal Medlemmer, den nu har, være umuligt at overkomme Ligningsarbejdet paa tilfredsstillende Maade og at overholde de Frister, som i de ny Skattelove ere fastslaaede. Herpaa vil raades Bod, naar Byen bliver delt som foreslaaet i 28 Distrikter; men at samle saa mange Medlemmer i *en* Kommission vilde medføre praktiske Ulemper, og derfor er det nødvendigt, at Kommunen bliver delt i 2 Kredse som ovenfor antydnet, og formener Kommissionen, at denne Ordning for Tiden vil være den heldigste.«

Andragendet blev i Mødet den 19de f. M. overgivet Budgetudvalget til Erklæring. — I Mødet den 8de d. M. vedtog Byraadet efter Udvalgets Indstilling at imødekomme Ligningskommissionens Henstilling og anmodede Udvalget

om at udarbejde et Udkast til en Vedtægt for Kommissionen.

Et saadant Udkast forelaa nu og blev med enkelte mindre Ændringer godkendt af Byraadet, hvorefter det under 17de d. M. blev indsendt til Indenrigsministeriets Approbation.

(Se Mødet den 21de Januar 1904).

320 — 1903. Byraadet godkendte et af Gasværksudvalget forelagt Udkast til nyt Regulativ for Benyttelse af Gas fra Kommunens Gasværk.

Regulativet findes aftrykt i Tillæget, Side 22.

321 — 1903. Til Medlem af Søretterne i Aarhus Amt i Stedet for afdøde Mægler Bursche vedtog Byraadet at foreslaa Mægler Konsul *C. v. d. Hude*, om hvis Beskikkelse man senere modtog Meddelelse ved Skrivelse fra Amtet af 7de November.

334 — 1903. Efter Formandens Forslag vedtog man at ansætte Assistent *J. Chr. Jensen* som Bestyrer af det kommunale Skattekontor fra 1ste Januar 1904 at regne med en aarlig Løn af 2400 Kr. og med Udsigt til Stigning.

(Se forrige Møde.)

335 — 1903. Efter derom foreliggende Andragende bevilgede Byraadet Stadslægen fri Telefon for Kommunens Regning.

339 — 1903. Kommunens Fripladser ved »Jyllands Handelsakademi« blev for det kommende Skolehalvaar, overensstemmende med Bestyrelsens Indstilling tildelt efternævnte:

<i>Karl Berg Henriksen</i> ,	Søn af Togfører H.:	$\frac{1}{2}$	Friplads,
<i>Olga Christensen</i> ,	Datter » Murer C.:	$\frac{1}{2}$	—
<i>Clara Jacobsen</i> ,	— » Bybud J:	$\frac{1}{2}$	—
<i>Emma Jacobsen</i> ,	— » do.	$\frac{1}{4}$	—

353^b — 1903. Man vedtog i Anledning af en af For-

manden for Udvalget for Riis Skov afgivet Beretning at bemyndige Udvalget til at træffe de nødvendige Forholdsregler til Forebyggelse af, at Skovens Vandløb forurenes ved Tilløb af Spildevand fra Ejendommene Nord for Skoven.

Mødet den 22de Oktober 1903.

2⁹⁰ — 1903. Et Andragende om Dispensation fra Bygningslovens § 24 m. H. t. et Kælderlokale i Ejendommen Nr. 78 i Frederiksgade, der hidtil havde været benyttet til Værksted, vedtog man, overensstemmende med Bygningskommissionens og Sundhedskommissionens Erklæringer, ikke at anbefale.

7⁷ — 1903. Efter at Byraadet havde rettet Henvendelse til 2den Generalkommandointendantur om Refusion af nogle til Desinficering af Kasernekommandantens Lejlighed paa Rytterkaserne medgaaede Udgifter havde Intendanturen under 8de d. M. kommunikeret Byraadet følgende Skrivelse fra Forplejningskorpset af 7de d. M:

»I Anledning af Generalkommandointendanturens Skrivelse Nr. 2069 af 1ste d. M. og de dermed modtagne hermed tilbagefølgende 10 Bilag, deriblandt en Skrivelse af 12te f. M., hvori Byraadet i Aarhus anholder om Refusion af et Beløb af 496 Kr. 44 Øre, der er medgaaet til Istandsættelse og Desinfektion af den af afdøde Ritmester *Roth* beboede Lejlighed for Kasernekommandanten i Aarhus Rytterkaserne, skal Forplejningskorpset til videre fornøden Bekendtgørelse meddele, at samme ikke ved Sagens Fremme til Krigsministeriet vil kunne give Byraadets Andragende sin Anbefaling.

Efter Korpsets Skøn hidrøre nemlig de til Maling, Tapetsering m. v. af Lejligheden afholdte Udgifter til Beløb af 468 Kr. 94 Øre kun fra saadan sædvanlig